

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1926 kl. 4 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion angående organisering av strävandena för kroppskultur och stegrad hygien.

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 342, har herr *Hallén m. fl.* hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning om dels huru de olika strävandena för kroppskultur och stegrad hygien må kunna erhålla ett gemensamt kommunalt organ, som med bidrag av stat och kommun leder det folkhygieniska arbetet, dels ock huruvida statens hjälp och medverkan till detta arbete bör sammanföras till ett särskilt organ samt att för riksdagen framläggas det förslag, vartill denna utredning må kunna föranleda.

Motionen.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Till utskottet hava yttranden över motionen avgivits av medicinalstyrelsen, direktionen över gymnastiska centralinstitutet, Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbunds förvaltningsutskott samt styrelserna för Sverges centralförening för idrottens främjande och Föreningen för folkbad, vilka samtliga instämt i motionens syfte men på anförda skäl icke ansett sig kunna tillstyrka den i motionen begärda utredningen.

*Yttranden
över
motionen.*

Motionärerna utgå från den uppfattningen, att arbetet för folkhälsans höjande måste i högre grad än hittills inriktas på uppgiften att förebygga ohälsa och sjukdom genom att "förbättra människokroppens egen beskaffenhet". Ehuru det synes utskottet, att motionärerna något underskatta, vad som i det avseendet utförts och vunnits i vårt land under de senaste decennierna, delar utskottet nämnda uppfattning, och vill utskottet understryka vikten av att det allmänna ägnar största möjliga intresse åt denna fråga. Det gäller här att tillvarata och förkovra nationens värdefullaste tillgång, människomaterialet, och frågan är av den allra största betydelse för såväl den enskilde individen som samhället. Vid bedömandet av effektiviteten av det arbete, som nedlägges på detta område, får emellertid icke förbises, att beträffande folket i sin helhet de synliga resultaten giva sig till känna endast så småningom. Det är ett arbete, som är inställt på lång sikt.

Utskottet.

Den egentliga sjukvården, som också har en viktig förebyggande uppgift, beröres åtminstone icke direkt av motionärernas organisationsförslag, som avser strävandena för kroppskultur och stegrad hygien. Men även med denna begränsning spänner motionen över ett område, som är synnerligen omfattande och skiftande. Till den allmänna hygien, som helt naturligt är det primära och väl även viktigaste medlet för folkhälsans höjande, kan hänföras icke blott renlighet, särskilt bad i olika former, friluftsliv, måttliga levnadsvanor, tandvård etc. utan även de invecklade och svårlosta bostads- och näringsfrågorna. Ett betydelsefullt komplement till den allmänna hygien utgöra gymnastik och idrott, vilka rätt bedrivna äro ägnade att i hög grad befrämja kroppslig hälsa och harmonisk kroppsutveckling och även kunna hava en värdefull uppfostrande verkan.

Som exempel på andra positiva åtgärder för folkhälsans höjande har i motionen omnämnts lagarna om arbetstidens begränsning, om arbetslokalers beskaffenhet, mot minderårigas användning i visst arbete, om åtgärder till förhindrande av smittas spridning och för åstadkommande av folknykterhet, provinsialläkarnas, hälsovårdsnämndernas, yrkesinspektörernas m. fl. arbete.

För att befordra det folkhygieniska arbetet hava motionärerna föreslagit bildandet av dels ett kommunalt, dels ett statligt organ, vilka skulle handhava alla strävanden på detta område, i den mån de kräva kommunens respektive statens initiativ eller medverkan.

Ehuru det givetvis vore till viss fördel att hava dylika organ med uteslutande uppgift att intressera sig för, målmedvetet leda och verksamt stödja det folkhygieniska arbetet i alla dess olika former och på olika områden, kan dock utskottet av flera skäl icke tillstyrka en utredning om inrättande av dessa organ.

Först vill utskottet uttala, att de frivilliga sammanslutningarna på området liksom ock de statliga och kommunala organ, som nu jämte andra uppgifter hava att tillvarataga ifrågavarande intressen, torde på ett i stort sett tillfredsställande sätt ha fyllt sin uppgift. I enlighet med utskottets här ovan gjorda uttalande anser emellertid utskottet det vara mycket önskligt, att dessa organ bereddades allt större möjligheter att främja hygien och rationella kroppsövningar.

Inom kommunerna torde det i regel vara omöjligt att uppbringa personer med den sakkunskap på alla hithörande områden, som vore erforderlig för att det ifrågasatta organet skulle erhålla avsedd betydelse. I varje fall bleve det en mycket tungrodd apparat, utan att garanti erhöles för att de olika intressena bleve ändamålsenligt avvägda och tillgodosedda. Knappast torde det vara tillrädligt t. ex. att från skolmyndigheternas handläggande utbryta allt som rör gymnastik, idrott, tandvård, bad och annan hygien i skolorna och överföra det till en myndighet, som skulle hava hand om hälsovården, bostadshygien, den frivilliga gymnastiken och idrotten m. m. inom kommunen.

Liknande är förhållandet beträffande ett centralt (statligt) organ, sammansatt av inom alla olika områden av folkhygien sakkunniga personer och med uppgift att leda statens verksamhet på dessa områden. Ett sådant ämbetsverk

skulle säkerligen draga avsevärt högre kostnader än dem, som nuvarande ämbetsverks handläggning av hithörande ärenden betingar. Och att sammanföra inom ett ämbetsverk så skilda intressen som medicinalstyrelsens, yrkesinspektionens, vissa av skolöverstyrelsens och pensionsstyrelsens, den frivilliga gymnastikens och idrottens centralorgans m. m., där var och en av de uppräknade är på grund av sin speciella verksamhet sakkunnig, kan utskottet nu icke finna tillrädligt. Man torde få nöja sig med de hittills på ifrågavarande områden fungerande centralorganen, genom vilka trådarna löpa samman hos Kungl. Maj:t.

Utskottet måste också ställa sig betänksamt mot motionärernas förslag på grund av det förhållandet, att arbetet på flera av hithörande områden hittills i främsta rummet och med obestriddig framgång uppburits av det frivilliga intresset. Det kommunala eller statliga organ, som motionärerna avse, kan lätt komma att förkväva den frivillighet, vilken, som motionärerna själva framhålla, ensam kan skapa den entusiasm, som för till målet. På hygienens område måste dock det allmänna ingripa mera positivt och taga initiativ, emedan det frivilliga intresset här mången gång icke är tillräckligt starkt för att övervinna svårigheter av ekonomisk och annan art, som t. ex. i badfrågan möta, särskilt när det gäller anordnande av inomhusbad.

Då utskottet således icke anser sig kunna tillstyrka motionärernas förslag, vill utskottet dock starkt framhålla önskvärheten av att det allmänna i högre grad än hittills insätter sina krafter för det syfte, motionärerna avsett att främja, folkhälsans höjande. De förnämsta medlen härför synes utskottet vara en planmässig upplysningsverksamhet, särskilt i skolorna och på lägerplatserna, samt anslag till sådana anordningar — egna eller av frivilliga organisationer vidtagna — som efter prövning genom redan nu befintliga organ anses ändamålsenliga. Vid behandlingen av sådana anslagsfrågor måste stat och kommun taga i beaktande, att i denna ordning gjorda utgifter så småningom komma samhället tillgodo även i form av minskade utgifter för egentlig sjukvård.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 16 mars 1926.

Å utskottets vägnar:

NILS HOLMSTRÖM.

Närvarande: herrar *Holmström* i Gävle, *Petersson* i Broaryd, *Brännberg*, *Holmberg*, fröken *Wellin*, herrar *Högström*, *Lundkvist*, *Sundström*, *Weibull* och *Sandberg*.